

Uteskole for 6. trinn ved Hovin skole

Skogdag langs kulturstien

Tirsdag 5. mai var det planlagt skogdag langs kulturstien for de 23 elevene i 6. trinn på Hovin skole. Programmet for dagen var lagt i samarbeid med prosjekt Klima, miljø og livsstil, og startet innendørs med en kort gjennomgang av Allemannsretten. Ute ventet strålende vær og vandring opp mot Bygdatunet og innover i kulturstien. Underveis ville det bli faglig påfyll om natur og historie.

Natur og lokalhistorie

Fra Bygdatunet kunne elevene skue utover Gauldalen, med de karakteristiske Nordtømme-terrassene på andre sida av dalen. Ikke alle visste at disse terrassene i sin tid ble formet da isen trakk seg tilbake for om lag 11 000 år siden.

Elevene fikk også vite at landet har hevet seg betraktelig etter at den tunge isen trakk seg tilbake, og at Gaula hadde stått høyere enn i dag. I nedre Melhus har landet hevet seg med om lag 7 meter siden 800-tallet, og på den tiden var det mulig å følge elva med skip langt oppover dalen.

Oppe ved Bygdatunet står denne gamle flotte bjørka, og bladene var så vidt begynt å komme ut. Elevene fikk lære at bjørka er sambu, som betyr at hunn- og hannblomst befinner seg på samme tre.

Marte Aursand brakk av en liten kvist og viste hva som er forskjellen på den lille krumme hunnblomsten og den lange hannblomsten, som bjørkepollen kommer fra. Hun spurte om noen visste hvor mye vann en stor bjørk suger opp i løpet av en sommerdag? – Her rakk både elever og lærere hendene i været! For mange var det overraskende at bjørka «drikker» så mye som 500 liter daglig. Elevene ble også spurt om de husket hva fotosyntese betyr? En av elevene sa da at «bjørka puster motsatt av oss mennesker»! Andre husket at vi puster ut karbondioksid (CO₂), og at trærne gjennom fotosyntesen omdanner vann og CO₂ fra lufta til oksygen og sukkerstoff ved hjelp av energi og lys fra sola. Like bortom bjørka sto ei osp, og elevene fikk lære forskjellen på de to trærne. Ospa er i motsetning til bjørka særbu, som betyr at det er hannrakler på ett tre, og hunnrakler på et annet. Når de videre ble spurt om hva vi kan bruke bjørk til, visste de fleste at den kan brukes til bygningsmateriale og til ved. Når det gjelder ospa, fikk de vite at den ofte brukes som bygningsmateriale i badstuer fordi den ikke leder varme slik som andre tresorter.

I skråningen opp fra Bygdatunet står ei stor flott gran, og Marte Aursand fortalte at grana trives godt der det er litt mørkt. Den kan bli om lag 50 meter høy, og kan bli 200 år gammel. På linje med bjørk, er grana sambu.

Hann-blomstene på grana er gule, og frigir pollen som spres med vinden. Hunnblomstene er røde, og vokser på kvisten i klynger og blir senere til det vi kjenner som kongler. Marte Aursand forklarte at grana ikke trenger å felle nålene slik som bladene på andre trær, ettersom de ikke fryser om vinteren. Nålene felles hvert 7. år. Både nåler og stamme inneholder sukkerstoff som fungerer nærmest som frostvæske. Grana var en av de siste treartene som spredte seg i Norge, og har etter den tid blitt det mest utbredte treslaget her til lands. Bjørka vokser nordover og høyt til fjells, og leder der! Mange av elevene visste at grana var viktig for skogbruket, men få visste at grana består av lange cellulosefibre, som gjør at den også er godt egnet i papirproduksjon.

På toppen av åsen bak Bygdatunet vokser store furutrær, og eleven fikk lære at furua trives best på toppen der det er mer sollys enn nede i den skyggefulle lia. Behovet for lys er også årsaken til at furua «kvister seg». Det betyr at den feller grenene etter hvert som den vokser. Furua kan bli om lag 40 meter høy.

Området rundt kulturstien og Bygdatunet på Hovin består av såkalt barblandingskog – der gran og furu vokser sammen med de ulike løvtrærne. Ved «Ja-benken», som står på plataet over Bygdatunet, var det behov for en kort pause. I området rundt vokser det også or, og elevene fikk lære at det var en av de første treslagene som spredte seg i Norge etter at isen trakk seg tilbake. Den har også hann- og hunnblomster på samme tre, og de typiske brune konglene på ora, er hunnblomster fra året før.

Elevene ble spurt om de visste hvorfor or feller grønne blader om høsten? Men det var det ingen som kunne gi en god forklaring på. Det var ny lærdom for de fleste at or har knoller på røttene som består av såkalt nitrifikasjonsbakterier. Det gjør at den kan nyttiggjøre seg nitrogen fra luften og omdanne den til næring for treet og vegetasjonen rundt. De fleste andre trær må suge til seg næring fra bladene om høsten for å forberede seg til vinteren. Derfor blir bladene gule før de faller av treet. Ettersom or feller grønne næringsrike blader, forsto elevene at den også blir næringsrik jord der den vokser.

Kulturstien passerer Brekkberget, en gammel husmannsplass, som lå under Sygard Foss. Her fortalte Signy R. Overbye om levekårene i Norge i tidligere tider, og bakgrunnen for at folk begynte å utvandre til Amerika – og fra Hovin.

Det gode været gjorda at det var yrende fuglesang i hele skogen, og de første vårbloomstene var sprunget ut. Elevene ble oppfordret til å spørre om det de så og hørte underveis.

Etter en lang vinter opplevde elevene at det var godt med skole i friluft!

Hvitveisen sto i full blomst på denne solfylte maidagen.

Skoledagen i det fri besto av mye informasjon underveis. På vei tilbake til skolen fikk elevene gå natursti med poster som omhandlet det de hadde lært i løpet av dagen.

(25.05.15)

Tekst og foto: Signy R. Overbye og Marte Aursand